

Aanvraagformulier Macrodoelmatigheidstoets Clusteraanvraag**Basisgegevens Instelling**

Naam penvoerder	Aeres Hogeschool
Overige instelling(en)	Hogeschool van Hall Larenstein
BRIN-code(s)	30TX
KvK-nummer(s)	41246832
Contactpersoon aanvraag	
Contactpersoon aanvraag	

Basisgegevens Opleiding

Naam hogeschool	Aeres Hogeschool
Naam opleiding	Groene Leefomgeving
ISAT-code (indien bekend)	80195
Oriëntatie en niveau	hbo Associate degree
Variant	Voltijd , deeltijd, duaal
Gemeente(n) waar de opleiding wordt gevestigd	Almere
Taal	Nederlands
RIO-(sub)onderdeel	Landbouw & Natuurlijke Omgeving
ISCED-rubriek (optioneel)	Tuin, groenvoorziening
Beroepsvereisten	Geen
Capaciteitsbeperking	Geen
Beoogde startdatum	1 september 2027

Naam hogeschool	Hogeschool van Hall Larenstein
Naam opleiding	Groene Leefomgeving
ISAT-code (indien bekend)	80195
Oriëntatie en niveau	hbo Associate degree
Variant	Voltijd, deeltijd, duaal
Gemeente(n) waar de opleiding wordt gevestigd	Leeuwarden
Taal	Nederlands
RIO-(sub)onderdeel	Landbouw & Natuurlijke Omgeving
ISCED-rubriek (optioneel)	Tuin, groenvoorziening
Beroepsvereisten	Geen
Capaciteitsbeperking	Geen
Beoogde startdatum	1 september 2028

Inleiding

Deze aanvraag is het resultaat van samenwerking, voortvloeiend uit het voornemen uit het sectorplan Agro & Food, genaamd 'Groen Welbevinden', om als groene hogescholen samen te werken aan het landelijk portfolio van Associate degrees.

De Ad-opleiding Groene Leefomgeving draagt bij aan het in het sectorplan¹ beschreven 'transitiegericht onderwijs'. Het sluit aan bij het op p8 verwoorde uitgangspunt '*Het herstel van biodiversiteit in de blauw-groene leefomgeving en steden, om zo robuuste landschappen te creëren die gewapend zijn tegen de effecten van klimaatverandering*'. Door een toenemende interesse in groen als oplossing voor problemen als hittestress, verlies aan biodiversiteit en opvang van extreme buien neemt de vraag naar groene professionals die hieraan bij kunnen dragen toe. Er is in Nederland behoefte aan professionals op niveau 5, die de leefomgeving kunnen vergroenen en daarbij rekening houden met planologie, ecologie, civiele techniek en duurzaamheid van deze verbetering.

De groene hogescholen Aeres Hogeschool, HAS green academy en Hogeschool Van Hall Larenstein hebben samengewerkt aan het beroepsprofiel Ad Groene Leefomgeving dat onderliggend is aan deze aanvraag. Het profiel is gelijk aan het reeds bestaande beroepsprofiel van HAS green academy. De opleiding Ad Groene Leefomgeving bestaat uit twee specialisaties; enerzijds de specialisatie *groene leefomgeving*, gericht op het vergroenen van stedelijk gebied en anderzijds de specialisatie *ecologie*, gericht op het ecologisch onderzoeken van stedelijk en landelijk gebied.

De samenwerkende hogescholen hebben voor deze aanvraag gezamenlijk kwantitatief onderzoek laten uitvoeren. Op basis van de analyse en gezamenlijke duiding van de resultaten hebben zij besloten een clusteraanvraag in te dienen voor de vernieuwing van het opleidingsaanbod op de locaties Almere (Aeres) en Leeuwarden (HVHL).

Leeswijzer Dit dossier is opgebouwd volgens versie 3.0 (22 april 2025) van het aanvraagformulier macrodoelmatigheidstoets clusteraanvraag. Bijlages zijn genummerd in relatie tot de paragraaf waar ze betrekking op hebben. Bijvoorbeeld paragraaf 8 gaat over de arbeidsmarktbehoefte en een van de bij dit hoofdstuk horende bijlages is bijlage 8.2; de vacatureanalyse van NIDAP.

Omwille van de leesbaarheid zijn bronnen middels voetnoten onderaan de pagina vermeld en voorzien van vindplaats of bijlagennummer. Volgens de handreiking bij de regeling is er bij verwijzingen naar bronnen zo veel mogelijk geciteerd en zo min mogelijk geparafraseerd, citaten zijn *schuin* gedrukt en/ of tussen aanhalingstekens geplaatst. In hoofdstuk 13 is een overzichtstabel van de bijlages opgenomen.

¹ Sectoraal Adviescollege Agro & Food. Sectorplan Agro & Food 2024-2028. *Groen Welbevinden*. Bijlage 4.1

Algemene informatie opleiding(en)

1. Inhoud opleiding(en) en onderwijsprogramma('s)

Door toenemende klimaatverandering en afnemende biodiversiteit is het noodzakelijk de natuurlijke omgeving te begrijpen, beschermen en herstellen. De staat van de Nederlandse natuur is niet goed en ook op andere milieu-indicatoren staat Nederland er niet goed voor. Er is een grote urgentie om daar iets aan te doen. Er is extra aandacht nodig voor het vergroenen van de leefomgeving en de bescherming en het herstel van biodiversiteit en ecosystemen.

De groene openbare leefomgeving dient op veel plaatsen anders te worden ingericht. Deze herinrichting moet voldoen aan nieuwe normen rondom bijvoorbeeld biodiversiteit en waterberging. Bij herinrichting van de leefomgeving is draagvlak onder bewoners een essentiële en verplichte factor. Dit maakt het belangrijk te investeren in bewustwording, advisering en ontzorgen van eigenaren en bewoners.

De afgestudeerde Ad-er Groene Leefomgeving verandert en verbetert de groene leefomgeving. Hij kan het verbeterproces van de groene ruimte analyseren, faciliteren, rapporteren en ondersteunen en inzichten vanuit de praktijk vertalen naar concrete acties en verbeterlagen.

Omdat Aeres en HVHL elk een ander ontwikkeltijdspad hanteren is er nog geen concept onderwijsprogramma van HVHL en wel van Aeres. Aeres beoogt de opleiding als volgt in te vullen;

Het eerste jaar legt de gemeenschappelijke kennisbasis en bestaat uit de volgende vier modules.

- Module 1, Biodivers Ontwerpen, studenten inventariseren bomen, heesters en groenvoorzieningen, leren in het onderdeel monitoring & data de kwaliteit en bruikbaarheid van hun gegevens te wegen, en maken zich in een ecologievak de ecologische principes van de stad eigen. Met AutoCAD vertalen zij die analyse naar een onderbouwd ontwerpvoorstel.
- Module 2, De Natuurinclusieve Stad, verlegt het perspectief naar de gebouwde omgeving: wet- en regelgeving, de samenhang tussen groen en grijs, natuurinclusief bouwen, groene daken, mitigerende maatregelen en de aanleg van groen-inclusieve buurten.
- Module 3, De Klimaatadaptieve Stad, voegt het blauw toe: klimaatverandering en klimaatadaptatie, wateradaptatie en waterintegratie, ruimtelijke analyse met GIS, en het opstellen van bestekken waarmee een plan uitvoerbaar en toetsbaar wordt.
- Module 4 is ingericht als stageperiode waarin studenten werkzaamheden uitvoeren voor een stagebieder en wekelijks één dag op school workshops volgen over onder meer veld- en meettechnieken. De keuze van de stageplaats vormt een onderbouwde oriëntatie op de specialisatie in het tweede jaar.

Het tweede jaar start met een verdiepende praktijkperiode, waarin studenten wekelijks samenkomen in het Atelier Groene Leefomgeving: een werkplaats waarin professionals uit het werkveld casuïstiek uit hun eigen praktijk inbrengen en studenten en werkveld elkaar wederzijds inspireren. Daarna kiezen studenten definitief voor een van de twee specialisaties, die in twee theorie- en vaardighedenmodules wordt uitgewerkt. De opleiding wordt afgesloten met een meesterstuk: een beroepsproduct dat de student in opdracht van een externe opdrachtgever zelfstandig realiseert en verdedigt.

2. Doelgroep van de opleiding(en) en nadere vooropleidingseisen (indien van toepassing)

De instroom van de opleiding wordt primair gevormd door studenten met een afgeronde agro, food en leefomgeving mbo-4-opleiding, die minder geneigd zijn direct door te stromen naar de arbeidsmarkt of een bachelor, maar die in het kader van hun loopbaan een vervolgopleiding op hbo-niveau willen volgen. Daarnaast zijn ook studenten met een afgeronde havo- of vwo-opleiding toelaatbaar.

Wie geen toereikende vooropleiding heeft gevolgd en bij aanvang van de opleiding ouder is dan 21 jaar, kan deelnemen aan de toelatingstoets 21+. Als de deelnemer hiervoor slaagt, heeft deze alsnog aan de vooropleidingseisen voldaan.

3. Beroeps-/arbeidsmarktprofiel afgestudeerden

Aanleiding - Landelijke ontwikkelingen

Naast de maatschappelijke uitdagingen, zoals de afname van biodiversiteit en maatschappelijke impact van klimaatverandering, is er een grote vraag naar het vergroenen van de maatschappij om de impact van klimaatveranderingen te verzachten en om te voldoen aan de toenemende vraag naar een gezonde, groene leefomgeving. De groene openbare leefomgeving dient op veel plaatsen anders te worden ingericht. Deze herinrichting moet voldoen aan nieuwe normen rondom biodiversiteit, het kunnen vasthouden van water en kan tegelijkertijd zorgen voor een beweegvriendelijke leefomgeving. Ook is bij de herinrichting van de leefomgeving draagvlak onder bewoners een essentiële en verplichte factor. Dit maakt het belangrijk te investeren in bewustwording, advisering en ontzorgen van eigenaren en bewoners. De maatschappelijke opgave is om de groene ruimte zodanig te realiseren dat deze bijdraagt aan het oplossen van vraagstukken rondom:

- Klimaat; Klimaatverandering, klimaatadaptatie, biodiversiteit, natuurbeschoud;
- Leefomgeving; Leefbaarheid en duurzaam ruimtegebruik, zowel mentaal als fysiek;
- Gezonde voedselomgeving; Bewoners meer in aanraking laten komen met de afkomst van voedsel door bijvoorbeeld gemeenschappelijke moestuinen en voedselbossen.

Het werkveld heeft behoefte aan mensen die de groene ruimte, het groene deel van de openbare en publieke ruimte, ecologisch kunnen inrichten, veranderen en verbeteren, zodat dit gezonder en duurzamer is voor mens en planeet.

Wat kan de Ad-er Groene Leefomgeving?

De Ad-er kan projectmatig werken aan de verandering en verbetering van de leefomgeving van diverse wijken, dorpen, steden en instellingen.

Rondom het projectmanagement van vergroeningsopgaven kan de Ad-er:

- Het verbeterproces in de groene ruimte faciliteren en ondersteunen en inzichten vanuit de praktijk vertalen naar concrete acties en verbeterlagen;

- Adviseurs ondersteunen door de innovatieve vertaalslag van praktijk naar advies te maken;
- Met kennis van bodem, waterbeheer, ecologie, planten en gebiedsinrichting een projectrol vervullen in een advies- of uitvoeringstraject;
- Resultaten van een advies of onderzoek interpreteren en vertalen naar eigen werkzaamheden en naar werkinstructies;
- GIS en andere bruikbare data gebruiken bij projecten;
- Een stakeholderanalyse maken van alle belanghebbenden in groene projecten.
- Gesprekken voeren met stakeholders, signalen uit praktijk verzamelen en vertalen naar uitvoerbare oplossingen.

Rondom ecologische vraagstukken kan de Ad-er:

- Data verzamelen: Observeren en inventariseren waarbij gegevens over ecosystemen, flora en fauna door middel van veldonderzoek en monitoringprogramma's worden verzameld;
- Analyseren: Het analyseren van ecologische en milieukundige data om tot een advies te komen;
- Rapporteren: Het opstellen van praktische rapporten en aanbevelingen voor direct betrokkenen.
- De samenhang tussen ecologische, ruimtelijke en maatschappelijke aspecten herkennen en meenemen in praktische oplossingen voor de groene leefomgeving.

Mogelijke beroepsproducten

- Communicatie omtrent het project naar burgers organiseren en uitvoeren;
- Beplantingsplan voor de groene ruimte van een bepaald gebied maken;
- Beheerplan voor de groene ruimte van een bepaald gebied maken;
- Stakeholderanalyse van de groene ruimte;
- Ecologisch beheerplan en advies voor terreinbeheerders (praktisch, zowel soort- als systeemgericht);
- Ecologisch adviesrapport;
- Mitigatieplan en compensatieplan.

Waar werkt de Ad-er?

Afgestudeerden van de opleiding kunnen werken bij verschillende organisaties in de bouw of ruimtelijke ordening zoals groen aannemers, provincies, gemeentes, terreinbeheerders, waterschappen, non-profit organisaties, (ecologische) adviesbureaus, boomkwekerijen, en bij onderwijs- en zorginstellingen met een vraagstuk in de groene ruimte. Zij komen terecht in rollen en functies als:

- Assistent natuurbeheerder
- Ecologisch veldwerker
- Junior analist
- Junior of assistent projectleider of -manager of -medewerker
- Junior of assistent proces- of programmamanager
- Junior of assistent verandermanager
- Junior of assistent duurzaamheidsadviseur/-manager
- Praktijkgericht ecologisch adviseur
- Praktijkgericht technisch adviseur

4. Afstemming met andere instellingen (art. 8 lid 1 sub b)

De Ad Groene Leefomgeving is een Ad-opleiding in het groene domein en valt onder het Sectoraal Advies College (SAC) Agro & Food. In het sectorplan² van het groene HBO is omschreven dat het SAC Agro & Food wil bouwen aan een sterk, landelijk dekkend portfolio. Het SAC heeft een kwartiermaker aangesteld om hen te adviseren over samenwerken aan het groene Ad-portfolio. Dit advies is vervolgens overgebracht aan de bestuurders van de vier betrokken groene hogescholen. Het resultaat hiervan is dat twee groene hogescholen (Aeres Hogeschool en Hogeschool Van Hall Larenstein) deelnemen aan deze clusteraanvraag en met HAS green academy samenwerken t.a.v. het beroeps- en opleidingsprofiel.

Het voornemen om meerdere brede groene Ad-opleidingen, waaronder deze Ad, landelijk te ontwikkelen is op 19 juni 2025 ingebracht in het landelijke Ad-platform Associate degrees; hierop zijn geen reacties ontvangen.

Daarnaast zijn in de eerste helft van 2026 de regionale brede hogescholen via de afstemmingstafels Oost-, Zuidoost- en Noord-Nederland geïnformeerd over het voornemen. In alle regio's is de melding van de nieuwe Ad-na toelichting dat het om een Ad in het groene domein gaat -positief ontvangen dan wel ter kennisgeving aangenomen.

- Afstemmingstafel Oost-Nederland 16 maart 2026 Aeres heeft mede namens andere groene hogescholen het voornemen tot de nieuwe Ad ingebracht
- Afstemmingstafel Zuidoost-Nederland 9 april 2026 HAS green academy heeft mede namens andere groene hogescholen het voornemen tot de nieuwe Ad ingebracht.
- Afstemmingstafel Noord-Nederland 20 april 2026 HVHL heeft mede namens andere groene hogescholen het voornemen tot de nieuwe Ad ingebracht.

5. Afstemming met landelijk werkveld (art. 8 lid 1 sub b)

Om het beroepsprofiel landelijk met het werkveld te valideren is een marktverkenning uitgevoerd. Deze marktverkenning is bijgevoegd als bijlage 5.1 (Eindrapport marktverkenning Ad Groene Leefomgeving 2026) en 5.2 (Overzicht werkgeversgesprekken Ad Groene Leefomgeving 2026). In totaal zijn zes landelijke werkveldorganisaties en werkgevers gesproken: Donkergroep, ROVA, Van Ginkel Groep, TAUW, VHG en The Greenlabel Institute. De gesprekken geven een consistent beeld van zowel de arbeidsmarktvaart als de inhoudelijke behoefte aan Ad-opgeleide professionals.

Kwantitatieve behoefte

De arbeidsmarktvaart op tactisch niveau - tussen mbo en hbo/wo - is structureel en urgent. Donkergroep rapporteert jaarlijks 40–50 mutaties in sleutelrollen en overschrijdt in stedelijke regio's structureel de vacaturenorm van 60–80 dagen. ROVA heeft een directe behoefte van circa 30 tactische profielen, terwijl 30% van het personeel met cruciale gebiedskennis binnen 5-10 jaar met

² SAC Agro & Bedrijfskunde & Agribusiness (2024). Sectorplan Groen Welbevinden, p. 46-48. Bijlage 4.1

pensioen gaat. Van Ginkel Groep vraagt jaarlijks 3-4 Ad-afgestudeerden, TAUW werft jaarlijks een handvol nieuwe medewerkers maar heeft moeite ervaren professionals te vinden. Brancheorganisatie VHG bevestigt een sectorbreed tekort dat al 8-9 jaar speelt.

Kwalitatieve behoefte

Werkgevers vragen vooral om professionals die beleid en ontwerp kunnen vertalen naar uitvoerbare plannen -het 'tactische gat'. Daarnaast zijn communicatie, adviesvaardigheden, digitale vaardigheden (GIS, data-analyse) en actuele ecologische kennis essentieel. Werkmentaliteit, leervermogen en adaptief gedrag wegen zwaar in selectie.

Conclusie: Er is voldoende kwantitatieve én kwalitatieve onderbouwing om de Ad Groene Leefomgeving doelmatig te starten in zowel Almere als Leeuwarden.

6. Analyse verwant (toekomstig) aanbod (art. 5 lid 4)

Het landelijke opleidingsaanbod is onderzocht op verwantschap met de Ad Groene Leefomgeving. Daarbij zijn uitsluitend Associate degree-opleidingen betrokken die: (1) inhoudelijk sterk overeenkomen met de beoogde opleiding, (2) opleiden voor vergelijkbare beroepsrollen en (3) onder vergelijkbare onderwijscondities worden aangeboden. Opleidingen op mbo-, bachelor- en post-hbo-niveau zijn buiten beschouwing gelaten.

De resultaten van deze analyse zijn opgenomen in bijlage 6.1. Hierin is voor de voltijdse en deeltijd/duale varianten afzonderlijk beschreven in hoeverre bestaande opleidingen overeenkomen qua context, beroepsprofiel en opleidingsinhoud.

Voltijd

Voor de voltijdvariant is de bestaande Ad Groene Leefomgeving van HAS green academy als meest verwante opleiding aangemerkt. Daarnaast zijn de Ad Tuin- en Landschapsinrichting en de Ad Bos- en Natuurbeheer als verwante opleidingen beschouwd. De Ad Land- en Watermanagement is als zijdelings verwante opleiding aangemerkt.

Deeltijd en duaal

Voor de deeltijd- en duale varianten geldt eveneens dat de bestaande Ad Groene Leefomgeving van HAS green academy het meest verwante aanbod vormt. Daarnaast is de Ad Tuin- en Landschapsinrichting als verwante opleiding aangemerkt. De Ad Omgevingskunde en de Ad Land- en Watermanagement zijn als zijdelings verwante opleidingen beschouwd.

Verwante opleidingen

- Ad Groene Leefomgeving (voltijd, deeltijd, duaal)
De bestaande Ad Groene Leefomgeving van HAS green academy is inhoudelijk het meest verwant aan de voorgenomen opleiding. Beide opleidingen zijn gebaseerd op hetzelfde beroepsprofiel en richten zich op het vergroenen, verduurzamen en ecologisch versterken van de leefomgeving. Afgestudeerden worden opgeleid voor functies op het tactische niveau tussen mbo en bachelor en vervullen rollen waarin ecologische, ruimtelijke en maatschappelijke vraagstukken samenkomen.

- **Ad Tuin- en Landschapsinrichting (voltijd en deeltijd)**
Deze opleiding leidt professionals op die bijdragen aan het ontwerp, de aanleg en het beheer van groene buitenruimten. Thema's als klimaatadaptatie, biodiversiteit en leefkwaliteit spelen daarbij een belangrijke rol. Afgestudeerden werken bijvoorbeeld als tuinontwerper, beplantingsadviseur of beheerder van openbaar groen. De opleiding vertoont inhoudelijke overlap met de Ad Groene Leefomgeving, maar richt zich sterker op ontwerp- en inrichtingsvraagstukken.
- **Ad Bos- en Natuurbeheer (voltijd)**
Deze opleiding richt zich op natuur- en bosbeheer, ecologie en biodiversiteitsherstel. Afgestudeerden voeren ecologische inventarisaties uit, monitoren natuurwaarden en ondersteunen beheer- en herstelprojecten. De overlap met de Ad Groene Leefomgeving ligt voornamelijk in het ecologische domein, terwijl de beoogde opleiding daarnaast nadrukkelijk aandacht besteedt aan de vergroening van de gebouwde en stedelijke leefomgeving.

Zijdelings verwante opleidingen

- **Ad Land- en Watermanagement (voltijd en deeltijd)**
Deze opleiding richt zich op vraagstukken rond waterveiligheid, bodem- en waterbeheer en de relatie daarvan met ruimtelijke ontwikkeling en infrastructuur. Hoewel ook hier de inrichting van de buitenruimte centraal staat, ligt de focus primair op de watersector. De Ad Groene Leefomgeving heeft een bredere oriëntatie en richt zich op het vergroenen en verduurzamen van de leefomgeving, waarbij ecologische, ruimtelijke en maatschappelijke vraagstukken in samenhang worden benaderd.
- **Ad Omgevingskunde (deeltijd)**
De Ad Omgevingskunde leidt professionals op voor werkzaamheden op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling, participatie en omgevingsrecht. Afgestudeerden ondersteunen processen rondom vergunningverlening, gebiedsontwikkeling en burgerparticipatie. De overlap met de Ad Groene Leefomgeving ligt in het werkveld van de fysieke leefomgeving. De nadruk ligt echter sterker op juridische en bestuurlijke aspecten, terwijl de Ad Groene Leefomgeving zich primair richt op vergroening, ecologie en klimaatadaptieve inrichting van de leefomgeving

7. Geschatte instroom in de nieuwe opleiding(en)

Deze clusteraanvraag richt zich op twee locaties voor twee hogescholen. In tabel 1 is de instroomprognose per locatie en variant in kaart gebracht. In totaal verwachten we met deze twee nieuwe locaties, vanaf 2030, landelijk 130 extra instromende studenten in de Ad Groene Leefomgeving.

Tabel 1. Verwachte instroom in de Ad Groene Leefomgeving

Hogeschool	Locatie	Variant	Instroom 2027	Instroom 2028	Instroom 2029	Instroom 2030
Aeres Hogeschool	Almere	voltijd	25	30	35	40
		deeltijd	15	20	25	30
		duaal	5	5	5	5
Hogeschool Van Hall Larenstein	Leeuwarden	voltijd		15	22	30
		deeltijd		10	15	20
		duaal		5	5	5
Totaal instroom in 2030			45	85	107	130

Duiding instroomprognose voltijd

De instroomprognose voor de Ad Groene Leefomgeving richt zich op een benchmark met de reeds gestarte Ad-opleiding Groene Leefomgeving in Den Bosch en de verwante Ad-opleidingen genoemd in bijlage 6.1. Hierbij nemen we in ogenschouw dat instroom in een meer landelijke regio als Leeuwarden minder groot zal zijn dan bij meer centraal gelegen locatie als Almere.

Duiding instroomprognose deeltijd

De instroomprognose voor de deeltijdvariant is opgesteld op basis van een benchmark met de verwante Ad-opleiding Tuin- en landschapsinrichting. Deze opleiding behaalt de laatste jaren een redelijk stabiele deeltjinstroom van 30 studenten. Anderzijds is gekeken naar de opscholingsbehoefte zoals vastgesteld in het werkgeversonderzoek (NIDAP (2026), bijlage 8.1 p. 5 en NIDAP (2025), bijlage 8.2). De opscholingsbehoefte voor de middellange termijn voor de twee tracks samen is 120 medewerkers.

Op basis van deze gecombineerde inzichten achten wij het voor de locaties Almere en Leeuwarden realistisch om na drie tot vier instroomjaren een instroom van respectievelijk 30 en 20 studenten te verwachten.

Duiding instroomprognose duaal

De hogescholen zullen de duale variant in combinatie aanbieden met een voltijdvariant en verwachten ongeveer 5 studenten in elke duale route. Doordat deze duale route grotendeels gelijk geprogrammeerd wordt met de voltijdroute, zijn deze kleine groepen wel goed uitvoerbaar voor de hogescholen.

8. Onderbouwing van de arbeidsmarktbehoefte (art. 6 lid 1 sub a in samenhang met lid 2)

Kwantitatieve onderbouwing.

De kwantitatieve arbeidsmarktbehoefte wordt onderbouwd aan de hand van de volgende subparagrafen:

- a. Landelijk werkgeversonderzoek 2025 en 2026 Ad Groene Leefomgeving door NIDAP
- b. Vacatureanalyse 2026 door NIDAP
- c. Eindrapport 2026 door Alearis
- d. ROA gegevens uit het Arbeidsmarktinformatiesysteem;
- e. UWV data;
- f. Groenpact
- g. Nationaal groeifonds;
- h. Factsheet Hoveniers (Colland Arbeidsmarkt);
- i. Trendrapport Voedsel, Groen en Gastvrijheid (S-BB);
- j. Regio Deals

-
- a. Landelijk werkgeversonderzoek 2025 en 2026 Ad Groene Leefomgeving door NIDAP³

NIDAP voerde in mei en juni 2026 in opdracht van Aeres en HVHL een werkgeversonderzoek middels een online enquête uit naar de behoefte aan een Associate degree Groene Leefomgeving. Dit onderzoek is bijgevoegd als bijlage 8.1 (2026). Het onderzoek is een aanvulling op het landelijk werkgeversonderzoek dat NIDAP in 2025 voor HAS green academy verrichte. Het onderzoek uit 2025 is gebruikt in de aanvraag van de HAS green academy voor een extra vestigingslocatie in Venlo, is bijgevoegd als bijlage 8.2 (2025). Het CDHO heeft dit onderzoek als valide, navolgbaar en relevant bevonden in het besluit geregistreerd onder nummer 2025-025.

Ook in 2026 werd de vragenlijst uitgezet onder via LinkedIn geselecteerde contactpersonen met (mede)verantwoordelijkheid voor werving. Ditmaal aangevuld met relevante contacten van Aeres en HVHL. In totaal werden 63 ingevulde responsregistraties verzameld, 38 via het netwerk van Aeres en HVHL en 25 via LinkedIn. Na ontdebelling van organisaties (zie p. 7 van bijlage 8.1) bleven er 49 respondenten over, 42 hiervan bleken afdoende verantwoordelijk voor het personeelsbeleid (p. 3). De respondenten zijn gevraagd naar hun behoefte in de twee, bij de Ad Groene Leefomgeving, horende specialisaties; ecologie en groene leefomgeving, verdeeld over de behoefte voor de komende 5 jaar (middellange termijn) en de behoefte voor de komende 10 jaar (lange termijn). De antwoorden per respondent zijn weergegeven op pagina 24, 26, 31 en 34 van bijlage 8.1, voor wat betreft de behoefte

3 NIDAP (2026) Rapportage werkgeversonderzoek, Ad-opleiding Groene Leefomgeving. Bijlage 8.1

per respondent van respectievelijk; ecologie- opscholing, groene leefomgeving- opscholing, ecologie- nieuwe medewerkers, groene leefomgeving- nieuwe medewerkers.

Belangrijke uitkomsten van het werkgeversonderzoek:

- Ad-niveau
 - 2026 (p. 3): 69% van de respondenten vindt mensen op Ad-niveau interessant voor de eigen organisatie of afdeling.
 - 2025 (p. 16) 78% vindt dat afgestudeerden op Ad-niveau interessant zijn voor de organisatie of afdeling.
- Arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden/ nieuwe medewerkers

In beide onderzoeken (2025 en 2026) is onder een niet overlappende populatie werkgevers, onderzocht hoeveel behoefte er is om afgestudeerden aan te nemen. Middels de tabellen 2 en 3 laten we zien hoeveel arbeidsmarktbehoefte de respondenten uit 2025 en 2026 in afzonderlijk en in totaal hebben voor zowel de middellange termijn als lange termijn aan afgestudeerden van de Ad Groene Leefomgeving. Beide studierichtingen en beide werkgeversonderzoeken opgeteld beschrijven een arbeidsmarktbehoefte van tussen de 643 en 750 fte in de komende 10 jaar (bijlage 8.1, p. 4). Tabel 2 is de optelsom van de gevonden behoefte, zoals afzonderlijk benoemd in tabel 3.

Tabel 2. Totale arbeidsmarktbehoefte (middellang en lange termijn opgeteld, onderzoek uit 2025 en 2026 samengevoegd) aan de twee studierichtingen

Totale omvang kwantitatieve behoefte 2025 en 2026	Studierichting Ecologie	Studierichting Groene leefomgeving
Nieuwe medewerkers	334 -397 fte	309 -353 fte
Opscholing	173 -240 medewerkers	237 -294 medewerkers

Tabel 3. Afzonderlijke arbeidsmarktbehoefte aan de twee studierichtingen voor respectievelijk het onderzoek uit 2025 (p. 3 bijlage 8.2) en uit 2026 (p. 5 bijlage 8.1), middellang en lange termijn uitgesplitst.

2025 N=37	Ecologie		Groene leefomgeving	
<i>Behoefte aan afgestudeerden</i>	<i>Aantal antwoorden</i>	<i>Behoefte aan nieuwe medewerkers in fte</i>	<i>Aantal antwoorden</i>	<i>Behoefte aan nieuwe medewerkers in fte</i>
Middellange termijn; van 2025 tot 2030	25	97,5 tot 113,5 fte	24	69-76 fte
Lange termijn; van 2030 tot 2035	27	135,5-149,5 fte	27	98-106 fte
<i>Behoefte aan opscholing</i>	<i>Aantal antwoorden</i>	<i>Eigen werknemers in deeltijd</i>	<i>Aantal antwoorden</i>	<i>Eigen werknemers in deeltijd</i>
Middellange termijn; van 2025 tot 2030	9	28 tot 46	10	34 tot 50
Lange termijn; van 2030 tot 2035	10	28 tot 62	12	43 tot 69
2026 N=41	Ecologie		Groene leefomgeving	
<i>Behoefte aan afgestudeerden</i>	<i>Aantal antwoorden</i>	<i>Behoefte aan nieuwe medewerkers in fte</i>	<i>Aantal antwoorden</i>	<i>Behoefte aan nieuwe medewerkers in fte</i>
Middellange termijn; van 2026 tot 2031	17	41-53 fte	21	61-72 fte
Lange termijn; van 2031 tot 2036	17	60-81 fte	19	81-99 fte
<i>Behoefte aan opscholing</i>	<i>Aantal antwoorden</i>	<i>Eigen werknemers in deeltijd</i>	<i>Aantal antwoorden</i>	<i>Eigen werknemers in deeltijd</i>
Middellange termijn; van 2026 tot 2031	10	51 tot 58	15	69 tot 75
Lange termijn; van 2031 tot 2036	14	66 tot 74	16	91 tot 100

Verder blijkt uit de resultaten van de enquête uit 2026 het volgende;

- Behoeftte aan duaal werken en leren (p. 18). Bij de vraag over de behoefte aan een duale opleiding geeft 49% van de respondenten aan dat het interessant is om een student van de voorgenomen Ad een werk-/ leerplek aan te bieden binnen de organisatie/afdeling.
- Gevraagde taken en competenties (p. 16): de drie meest genoemde taken waarvoor Ad-afgestudeerden inzetbaar zijn:
 - *Bruikbare data (zoals GIS en sensordata) toepassen bij projecten*
 - *Vertalen van beleid en advies naar praktische groene oplossingen*
 - *Met kennis van ecologie, beplanting, civiele techniek en gebiedsinrichting een rol in een projectteam vervullen in een advies- en/ of uitvoeringstraject*

Kortom, de enquête laat zien dat er brede interesse is in de voorgenomen Ad Groene Leefomgeving. Een meerderheid van de respondenten verwacht in de komende jaren behoefte te hebben aan afgestudeerden. Veel respondenten hebben bovendien behoefte aan opscholing van eigen medewerkers.

b. Vacatureanalyse 2026 door NIDAP

NIDAP voerde in 2026 een vacatureonderzoek uit naar de Ad Groene Leefomgeving. De analyse is bijgevoegd als bijlage 8.3. Het doel van de analyse was om de omvang van de arbeidsmarktbehoefte te kwantificeren in termen van aantallen vacatures waarvoor afgestudeerden in aanmerking komen. Daarnaast geeft de vacatureanalyse een beeld van de ontwikkeling van deze arbeidsmarkt over de afgelopen jaren, op een fijnmaziger niveau dan ROA-data. De methode staat beschreven op pagina 13-14, van bijlage 8.3. Alleen vacatures van directe werkgevers zijn meegenomen. NIDAP heeft voor deze analyse gebruik gemaakt van een ingebouwd Ad-niveau, dit zijn vacatures waar de werkgever 'mbo/hbo' niveau heeft aangegeven aangevuld met hbo-vacatures waarbij het gaat om junior, assistent of starter. Er is gewerkt met twee lijsten van zoektermen om te zoeken in vacaturetitels en vacatureteksten (p. 14, 24 en 25). De gevonden vacatures zijn gespecificeerd naar de regio's Leeuwarden en Almere op basis van de postcode die vermeld staat in de database van Jobfeed (p. 14). *Voor 11% van de vacatures in de database was de postcode onbekend. Als wij ervan uitgaan dat de vacatures zonder postcode ongeveer gelijk zijn verdeeld over de regio's Leeuwarden, Almere en de rest van Nederland, is het aannemelijk dat het aantal regionale vacatures nog zo'n 11% hoger ligt.*

De gevonden relevante vacatures zijn ingedeeld naar 29 categorieën (p. 17). Per categorie is een classificatie opgesteld, een beschrijving en opsomming van de inhoud van de categorie (p. 18-22) en is een voorbeeldvacature bijgevoegd (p. 32-60).

De belangrijkste uitkomsten en conclusies luiden (p. 4);

- In de afgelopen 5 jaar is een duidelijk groeiende trend waarneembaar in het aantal vacatures op Ad-niveau in dit domein van de nieuwe opleiding Groene Leefomgeving; van 401 in 2021/'22 naar 1.042 (bijna een verdrievoudiging) in 2025/'26. De laatste 2 jaar was het aantal Ad-vacatures stabiel (p. 6).
- In vrijwel alle categorieën en op alle opleidingsniveaus is een groei zichtbaar in het aantal vacatures. De arbeidsmarktvraag in het domein van de groene leefomgeving groeit dus over de volle breedte (p. 6).

- Het aantal vacatures is over alle drie de opleidingsniveaus (mbo, Ad en hbo) gegroeid. De groeitrend was het grootst bij vacatures op mbo-niveau (+26%), gevolgd door Ad-niveau (17%) en hbo-niveau (13%) (p. 11).
- Ook binnen de regio's Almere (+4%) en Leeuwarden (+10%) groeide het aantal Ad-vacatures. Zo'n 22% van alle relevante Ad-vacatures is uitgezet in de regio's Almere en Leeuwarden (p. 10).
- In de regio Almere is de behoefte op Ad-niveau groter dan in de regio Leeuwarden: in Almere troffen we de afgelopen 2 jaar respectievelijk 132 en 161 vacatures aan (24-25 en 25-26). In Leeuwarden waren dat er respectievelijk 68 en 84 (p. 10).

c. Eindrapport Alearis 2026 - Groene Leefomgeving i.r.t. landelijk werkveld

Aanvullend op hoofdstuk 5 van deze aanvraag verwijzen we i.v.m de kwantitatieve behoefte ook naar het rapport van Alearis (bijlage 5.1 en bijlage 5.2) waarin zes landelijke werkgevers in afzonderlijke gesprekken zijn gevraagd naar hun kwalitatieve en kwantitatieve behoefte aan afgestudeerden van de Ad Groene Leefomgeving. Er is door Alearis gesproken met

- Van Ginkel Groep (groenbedrijf/hovenier)
- The Greenlabel Institute (kennisinstelling)
- TAUW (adviseur/groenbeheerder)
- VHG -Vereniging van Hoveniers en Groenvoorzieners (brancheorganisatie)
- ROVA (adviseur/groenbeheerder)
- Donkergroep / Donker Academy (groenbedrijf/hovenier)

We vatten hierbij de kwantitatieve behoefte nogmaals samen;

De arbeidsmarktvraag op tactisch niveau -tussen mbo en hbo/wo -is structureel en urgent. Donkergroep rapporteert jaarlijks 40–50 mutaties in sleutelrollen en overschrijdt in stedelijke regio's structureel de vacaturenorm van 60–80 dagen. ROVA heeft een directe behoefte van circa 30 tactische profielen, terwijl 30% van het personeel met cruciale gebiedskennis binnen 5–10 jaar met pensioen gaat. Van Ginkel Groep vraagt jaarlijks 3–4 Ad-afgestudeerden, TAUW werft jaarlijks een handvol nieuwe medewerkers maar heeft moeite ervaren professionals te vinden. Brancheorganisatie VHG bevestigt een sectorbreed tekort dat al 8–9 jaar speelt.

De gezamenlijke cijfers leiden tot een behoefte van 73 baanopeningen voor deze bedrijven, waarbij we alleen de bedrijven tellen die niet hebben deelgenomen aan het werkgeversonderzoek van NIDAP (Donkergroep 40, ROVA 30 en van Ginkel 3 baanopeningen) en tonen een duidelijke, vraag naar afgestudeerde professionals van de Ad Groene Leefomgeving.

d. ROA gegevens uit het Arbeidsmarktinformatiesysteem - ROA -opleidingstype en beroepsgroep

Het AIS van ROA biedt actuele arbeidsmarktprognoses op basis van opleidingstypes en beroepsgroepen. De Ad Groene Leefomgeving richt zich op het verbeteren en inrichten van de groene ruimte. De opleiding bevindt zich op het snijvlak van groene ruimte/ landbouw/ biologie en bouw/ ruimtelijke planning/ geografie.

ROA opleidingstype

Hoewel in een eerder besluit 2025-025 n.a.v. de Ad Groene Leefomgeving in Venlo, is geoordeeld dat de opleidingstypen 'bachelor bouwkunde, civiele techniek en architectuur' en 'bachelor landbouw,

biologie en biochemische technologie' onvoldoende relevant waren voor de toenmalige aanvraag, verwijzen we bij gebrek aan beter, wederom naar deze opleidingstypen. Daarbij is van belang dat de opleiding Ad Groene Leefomgeving inmiddels door het ROA binnen het opleidingstype landbouw is geclassificeerd. De arbeidsmarktprognose voor dit opleidingstype vormt daarmee de meest directe en objectieve bron vormen voor de beoordeling van de arbeidsmarktperspectieven van afgestudeerden. We stellen daarom ook;

- Het opleidingstype 'bachelor landbouw, biologie en biochemische technologie' is met name van toepassing. Onder dit opleidingstype classificeert ROA naast de reeds bestaande opleiding Ad Groene Leefomgeving de verwante opleiding Ad Bos- en Natuurbeheer en de zijdelings verwante Ad Land- en Watermanagement. Verder passen de volgende bacheloropleidingen binnen dit opleidingstype ook goed bij de context van de Ad Groene leefomgeving; B Toegepaste biologie (uitstroomrichting ecologie), B Milieukunde, B Land en Watermanagement, B International Land and Water Management. Voor dit opleidingstype wordt een *groot* toekomstig knelpunt verwacht in 2030, zie tabel 4.
- Ook het opleidingstype 'bachelor bouwkunde, civiele techniek en architectuur', is deels van toepassing omdat ROA hierin tevens de verwante opleidingen Ad Tuin- en Landschapsinrichting heeft geclassificeerd. Daarnaast passen de volgende bacheloropleidingen binnen dit opleidingstype ook goed bij de context van de Ad Groene Leefomgeving; B Kust en Zeemanagement, B Landschapsarchitectuur en ruimtelijke planning, B Geografie, Planologie en Milieu, B Landscape and Environment Management, B Ruimtelijke Ontwikkeling, B Tuin- en Landschapsinrichting, B Ruimtelijke Ordening en Planologie, B Management van de Leefomgeving. Voor dit opleidingstype wordt een toekomstig knelpunt met de typering *enige* in de personeelsvoorziening verwacht in 2030, zie ook tabel 3.

Tabel 4: Arbeidsmarktprognoses relevante opleidingstype tot 2030 (ROA, geraadpleegd op 8 juli 2026)

Bachelor	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Typering
Bouwkunde, civiele techniek en architectuur				
	Verwachte uitbreidingsvraag tot 2030		1.100	laag
	Verwachte vervangingsvraag tot 2030		14.900	hoog
	Verwachte baanopeningen tot 2030		16.000	gemiddeld
	Verwachte instroom van schoolverlater tot 2030		15.300	gemiddeld
	ITKP toekomstige knelpunten personeel in 2030	1,01		enige
	ITA toekomstige arbeidsmarktsituatie in 2030	1,01		redelijk
Bachelor	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Typering
Landbouw, biologie en biochemische technologie				
	Verwachte uitbreidingsvraag tot 2030		2.200	hoog
	Verwachte vervangingsvraag tot 2030		14.000	gemiddeld
	Verwachte baanopeningen tot 2030		16.100	gemiddeld
	Verwachte instroom van schoolverlater tot 2030		13.200	gemiddeld
	ITKP toekomstige knelpunten personeel in 2030	0.99		groot
	ITA toekomstige arbeidsmarktsituatie in 2030	0.99		goed

ROA- beroepsgroep

Het ROA biedt tevens actuele arbeidsmarktprognoses op basis van beroepsgroepen. Voor de afgestudeerden van de Ad Groene Leefomgeving kijken we met name naar de beroepsgroep hoveniers, tuinders en kwekers. De beroepsgroep is eerder door het CDHO ten dele relevant geacht doordat beroepen binnen deze beroepsgroep gericht zijn op het inrichten van de groene leefomgeving. Afgestudeerden komen echter niet in aanmerking voor de in deze beroepsgroep opgenomen beroepen als tuinders en kwekers.

Tabel 5: Arbeidsmarktprognose en beroepsgroep, (ROA, geraadpleegd op 8 juli 2026)

Beroepsgroep	Arbeidsmarktprognose variabele	Aantal	Typering
Hoveniers tuinders en kwekers			
	Verwachte uitbreidingsvraag tot 2030	-3.600	Erg laag
	Verwachte vervangingsvraag tot 2030	19.800	hoog
	Verwachte baanopeningen tot 2030	19.800	gemiddeld
	ITKB toekomstige knelpunten beroepsgroep in 2030	0766	Zeër groot

Tabel 5 laat zien dat de uitbreidingsvraag voor de beroepsgroep hoveniers, tuinders en kwekers tot 2030 negatief is (-3.600), wat betekent dat de werkgelegenheid naar verwachting licht afneemt. Tegelijkertijd is de vervangingsvraag hoog (19.800 personen), waardoor ondanks deze krimp veel vacatures ontstaan. De verwachte 19.800 baanopeningen moeten grotendeels worden ingevuld door nieuwe instroom. Omdat deze instroom naar verwachting onvoldoende is, voorspelt het ROA met een ITKB-score van 0,766 een zeer groot arbeidsmarktknelpunt in 2030. De toekomstige vraag wordt daarmee vooral bepaald door de noodzaak om vertrekkende werknemers te vervangen. Dit duidt op een gunstige arbeidsmarktprognose voor afgestudeerden van de Ad Groene Leefomgeving.

e. UWV data en rapporten;

De Ad-opleiding Groene Leefomgeving richt zich op het verbeteren van de groene leefomgeving. Uit diverse hieronder beschreven UWV bronnen (I-III) blijkt dat er in diverse, bij de Ad Groene Leefomgeving horende, beroepen en beroepsrollen sprake is van moeilijk vervulbare vacatures. Dit is een indicatie dat er ook behoefte is aan afgestudeerden van de Ad Groene Leefomgeving.

I. UWV-kansrijke beroepen⁴

Het UWV brengt periodiek de kansrijke beroepen in kaart. In de meest recente uitgave worden enkele kansrijke beroepen genoemd die raakvlakken hebben met de Ad Groene Leefomgeving. Het gaat om de volgende beroepen onder de categorie '*landbouw, natuur en milieu*':

- (Voorman) hoveniers / groenonderhoud, boomverzorgers, greenkeepers
- (Vakbekwaam) medewerkers boomkwekerij
- Medewerkers bos- en natuurbeheer, ecologen, landschapsbeheerders/ rentmeesters

Het gaat om de volgende beroepen onder de categorie '*overheid*':

- Vergunningverleners ruimtelijke ordening
- Landschapsarchitecten
- Beleidsadviseurs ruimtelijke ordening/ planologie, milieu
- Milieu-inspecteur

Het UWV publiceert naast landelijke kansrijke beroepen ook overzichten van de kansrijke beroepen per arbeidsmarktregio⁵. Vier van de zes landelijke kansrijke beroepen worden regionaal ook als kansrijk gezien door het UWV. Tabel 6 biedt een weergave van kansrijke relevante beroepen per regionale arbeidsmarktregio.

⁴ UWV, 2026. Kansrijke beroepen. Vindplaats; <https://www.uwv.nl/assets-kai/files/63956f9f-f057-445f-ad98-c3ce2c541b03/kansrijke-beroepen-2026-2027.pdf> Bijlage 8.4

⁵ UWV (2024). Overzicht kansrijke beroepen per arbeidsmarktregio. Vindplaats: <https://www.uwv.nl/nl/arbeidsmarktinformatie/kansen-beroep/regionale-kansrijke-beroepen>

Tabel 6. Kansrijke beroepen per arbeidsregio.

	Flevoland	Friesland
(Voorman) hoveniers / groenonderhoud, boomverzorgers, greenkeepers (landbouw, natuur en milieu)	x	x
Medewerkers bos- en natuurbeheer, ecologen, landschapsbeheerders/ rentmeesters (landbouw, natuur en milieu)	x	x
Beleidsadviseurs ruimtelijke ordening/ planologie (overheid)	x	x
Milieu-inspecteurs (overheid)	x	x

In de volgende UWV-rapporten zijn tevens verwijzingen gevonden die de behoefte aan de Ad Groene Leefomgeving onderschrijven;

II. UWV-Agrarische en groene sector in beeld⁶

De vraag naar hoveniers, groenvoorzieners en boomverzorgers is toegenomen blijkt ook uit het UWV-rapport 'Agrarische en groene sector in beeld'. Op p. 5 van het rapport wordt geschetst dat de sector zich moet voorbereiden op extreem weer en andere risico's van klimaatverandering. Op p. 8 bij 'Kansen op werk' staat beschreven dat er *'vooral bij hoveniers en groenvoorzieners sprake is van moeilijk vervulbare vacatures. Volgens de conjunctuurenquête van CBS ervaart de helft van de ondernemers in deze deelsector belemmeringen in de bedrijfsvoering door een gebrek aan personeel. In de samenleving is er een toenemende interesse voor groen als oplossing voor problemen als hittestress, verlies aan biodiversiteit en opvang van piekbelasting bij extreme buien. Daardoor neemt de vraag naar hoveniers, groenvoorzieners en boomverzorgers toe. Dit betekent dat de kansen op werk bij dit soort beroepen goed zijn'*.

Op p. 9 worden de kansen beschreven vanuit diverse mbo-opleidingen. De mbo-4 opleiding 'adviseur leefomgeving' staat genoemd in de tabel die weergeeft bij welke groene opleidingen de kansen op werk voldoende tot goed zijn voor jongeren die een opleiding starten.

N.a.v. het rapport publiceerde het UWV eind maart 2023 het artikel 'Kansen in de agrarische en groene sector'⁷ op haar website en stelt daarin: *"In de agrarische en groene sector is veel behoefte aan hoveniers, groenvoorzieners en boomverzorgers. Hetzelfde geldt voor tractorchauffeurs, loonwerkers en landbouwmachinisten. Door schaalvergroting en technologische ontwikkeling neemt ook de vraag naar technisch geschoold personeel toe"*.

III. UWV spanningsindicator

De spanningsindicator⁸ van het UWV is een momentopname en een indicator van de ruimte op de arbeidsmarkt voor een beroepsgroep. Ruimte wordt door het UWV gedefinieerd vanuit het werkgeversperspectief. Krapte betekent dat in verhouding tot het aantal kortdurend werkzoekenden veel openstaande vacatures zijn: werkgevers hebben meer moeite om geschikte werknemers te vinden. Zo betekent een spanningswaarde van 2 dat er twee keer zoveel openstaande vacatures zijn

⁶ UWV (2023) Agrarische en groene sector in beeld

⁷ UWV (2023) Kansen in de agrarische en groene sector

⁸ UWV (2024) Dashboard Spanningsindicator

als kortdurend werkzoekenden. De waarde van de spanningsindicator is ingedeeld in vijf categorieën: zeer ruim, ruim, gemiddeld, krap en zeer krap. De indeling en typeringen zijn als volgt:

- 0,06 tot 0,25: zeer ruim;
- 0,25 tot 0,67: ruim;
- 0,67 tot 1,50: gemiddeld;
- 1,50 tot 4,00: krap;
- 4,00 tot en met 16,00: zeer krap.

Onderstaande tabel 7 toont de landelijke spanningswaarden voor de beroepsgroep 'Hoveniers, tuinders en kwekers'. Deze beroepsgroep is het meest relevant doordat afgestudeerden Ad Groene Leefomgeving in deze beroepen werkzaam kunnen zijn als hovenier doordat zij de groene ruimte kunnen veranderen, inrichten en beheren. De arbeidsmarktspanning voor de beroepsgroep 'hoveniers, tuinders en kwekers' varieert landelijk van krap tot zeer krap en regionaal voor de regio's Flevoland en Friesland tussen gemiddeld en zeer krap. Deze grote krapte is een indicatie dat er ook veel behoefte is aan afgestudeerden van de Ad Groene Leefomgeving.

Tabel 7: Landelijke en regionale spanningsindicator voor de beroepsgroep Hoveniers, tuinders en kwekers (UWV, geraadpleegd 8 juli 2026)

BRC-groep		Q2 2024	Q3 2024	Q4 2024	Q1 2025	Q2 2025	Q3 2025	Q4 2025	Q1 2026
Hoveniers, tuinders en kwekers	Landelijk	4,05	4,66	2,75	3,79	6,28	5,84	2,57	2,71
Hoveniers, tuinders en kwekers	Regionaal; Flevoland	4,73	3,40	4,05	3,49	4,88	7,45	2,36	3,70
Hoveniers, tuinders en kwekers	Regionaal; Friesland	1,51	3,74	1,35	1,42	6,19	5,20	1,09	1,22

f. Groenpact

Uit de volgende publicaties van Groenpact.nl blijkt dat een betere aansluiting tussen het groene onderwijs en de arbeidsmarkt nodig is om de grote opgaven rond klimaatverandering, voedselsystemen, biodiversiteit en de leefomgeving het hoofd te bieden.

Zo stelt de Denktank Toekomstige Groene Arbeidsmarkt⁹ dat werkenden in het agro-, food- en leefomgevingsdomein zich blijvend moeten kunnen ontwikkelen om inzetbaar te blijven in een veranderende arbeidsmarkt. Daarnaast wordt het groene onderwijs opgeroepen een actieve rol te spelen in innovaties gericht op nieuwe leefsysteem, zoals circulaire en groene steden, en om de samenhang tussen opleidingen, onderzoek en beroepspraktijk te versterken.

Ook vanuit het bedrijfsleven wordt het belang van dergelijke opleidingen benadrukt. In een interview¹⁰ met [REDACTED] wordt gewezen op de grote maatschappelijke opgaven rond bodemkwaliteit, watermanagement, klimaatadaptatie, verduurzaming en circulariteit. Volgens haar vraagt dit om nieuwe medewerkers die naast praktische vaardigheden ook beschikken over kennis van technologie, data-analyse en innovatieve meetinstrumenten. Een nauwe samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven wordt daarbij als essentieel gezien.

Daarnaast geeft [REDACTED] van branchevereniging VHG in een interview¹¹ aan dat de hoveniers-leefomgevingssector steeds veelzijdiger wordt. Technische vaardigheden, leiderschap en communicatieve vaardigheden worden steeds belangrijker, terwijl arbeidsmarktonderzoeken tegelijkertijd wijzen op tekorten aan vakmensen op alle niveaus.

In haar reflectie op onderzoek¹² van het ROA benadrukt Groenpact bovendien dat groene kennis steeds relevanter wordt voor sectoren als bouw, energie, gezondheid en water. Ook wordt gewezen op een groeiende vraag naar professionals die kunnen bijdragen aan de vergroening van de leefomgeving en op een blijvend tekort aan groene en technisch geschoolde medewerkers.

Gezamenlijk onderstrepen deze publicaties de behoefte aan professionals die maatschappelijke, ecologische en technische vraagstukken in de leefomgeving kunnen verbinden. De beoogde Ad Groene Leefomgeving speelt hierop in door studenten op te leiden voor functies waarin zij de vergroening, verduurzaming en klimaatbestendige inrichting van de fysieke leefomgeving kunnen vormgeven en begeleiden.

g. Nationaal Groeifonds;

Het kabinet heeft in 2022 ruim 26 miljoen euro uit het Nationaal Groeifonds gereserveerd voor de vergroening van bedrijventerreinen. De titel van het onderzoeksprogramma is genaamd 'Werklandschappen van de Toekomst'¹³. Er worden Green Deals gesloten met 6 provincies en een groot aantal gemeenten. Beoogd resultaat is dat minimaal 1000 bedrijventerreinen zich hebben aangesloten en transformeren naar gezonde, energie-efficiënte klimaatbestendige werklandschappen.

9 Groenpact (2021) De pilotfase voorbij. Samenvatting Denktank toekomstige groene arbeidsmarkt, p. 6.

10 Groenpact (2025) Kennis en Kracht; de toekomst van instroom in Groen, Grond en Infrastructuur. Reeks interviews over trends, uitdagingen en kansen in de sector.

11 Groenpact (2025) Kennis en Kracht; de toekomst van instroom in Groen, Grond en Infrastructuur. Reeks interviews over trends, uitdagingen en kansen in de sector. Vindplaats; <https://www.groenpact.nl/groen-in-actie/samen-bouwen-aan-een-groene-toekomst-het-ontwikkelpad-in-de-hovenierssector>

12 Groenpact (2021) De Groene Monitor; Reflectie ROA Onderzoek 31 maart 2021. 'Naar een arbeidsmarktmonitor voor de groene sector', p. 2, p. 7.

13 Nationaal Groeifonds, overzicht lopende projecten, thema landbouw en leefomgeving. Werklandschappen van de toekomst. Nieuws; Twaalf bedrijventerreinen klaargestoomd tot eerste werklandschappen van de toekomst <https://www.werklandschappen.nl/nieuws/twaalf-bedrijventerreinen-klaargestoomd-tot-eerste-werklandschappen-van-de-toekomst/>

De overheid creëert met deze bijdrage extra vraag waardoor de arbeidsmarktkrapte in de groene sector toeneemt. De voorgenomen Ad gaat ook in op de context bedrijventerreinen bij het aanleren van de vergroeningsopgave en is daardoor een antwoord op deze arbeidsmarktkrapte.

h. Regio Deals

Hoewel het programma Regio Deals¹⁴ zijn laatste tranche heeft bereikt, zijn de projecten in 2026 nog volop in uitvoering. Concreet gaat het in de 6e tranche Regio Deals onder meer om het realiseren van nieuwe multifunctionele buitengebieden waar natuur, landbouw en recreatie samenkomen. De Regio Deals laten zien dat in zowel Friesland als Flevoland wordt geïnvesteerd in vraagstukken rond leefbaarheid, klimaatadaptatie, waterbeheer, biodiversiteit, natuurontwikkeling en een toekomstbestendige inrichting van de fysieke leefomgeving. Zo richten regionale samenwerkingsprogramma's zich onder meer op de kwaliteit van het landelijk gebied, de relatie tussen water en bodem, de versterking van natuur en landschap en de leefbaarheid van steden en dorpen. Deze opgaven vragen om professionals die ecologische, ruimtelijke en maatschappelijke vraagstukken kunnen verbinden. De voorgenomen Ad Groene Leefomgeving sluit hier direct op aan door studenten op te leiden die de vergroening, verduurzaming en klimaatbestendige inrichting van de leefomgeving kunnen vormgeven en begeleiden.

Kwalitatieve onderbouwing.

De kwalitatieve arbeidsmarktbehoefte wordt vervolgens onderbouwd aan de hand van een samenvatting van de volgende twee publicaties;

- i. Planbureau voor de leefomgeving 2023;
- j. Kamerbrief en Gids voor een Gezonde Leefomgeving (RIVM);

i. Planbureau voor de leefomgeving 2023¹⁵

Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) is het nationale instituut voor strategische beleidsanalyses op het gebied van milieu, natuur en ruimte. *Nederlandse steden staan voor een aantal grote opgaven op het gebied van klimaatverandering, de achteruitgang van de biodiversiteit en het creëren van een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving. Natuur kan bijdragen aan oplossingen voor deze opgaven en tegelijkertijd in bredere zin de leefbaarheid van steden verbeteren. De Rijksoverheid wil daarom stimuleren dat er voldoende natuur in en om de stad komt. In de discussie daarover spelen normen voor stedelijk groen een grote rol. De Ministeries van IenW, VWS, LNV en BZK hebben het PBL verzocht om te reflecteren op de bijdrage van groen aan verschillende opgaven (zoals leefbaarheid en gezondheid, klimaatadaptatie, biodiversiteit en aantrekkelijk vestigingsmilieu) en de wenselijkheid en het nut van groennormen in de besluitvorming over de stedelijke leefomgeving. De ministeries zien de introductie van een nationale groennorm als een instrument dat gemeenten moet ondersteunen bij het realiseren van meer groen dat bijdraagt aan een gezonde, klimaatadaptieve, biodiverse en economisch aantrekkelijke stedelijke leefomgeving (p. 3).*

¹⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2025/11/19/groen-licht-voor-16-nieuwe-regio-deals>

¹⁵ Planbureau voor de leefomgeving (2023). Natuur in en om de stad.

De stimulering van de overheid middels het instellen van een groennorm draagt bij aan de behoefte aan afgestudeerden van de Ad Groene Leefomgeving.

j. Kamerbrief en Gids voor een Gezonde Leefomgeving van RIVM

Uit de volgende twee bronnen dat bij de inrichting van de leefomgeving meer aandacht besteed moet worden aan natuur en gezondheid.

- Kamerbrief over randvoorwaarden Programma Gezonde Groene Leefomgeving¹⁶;
- Gids voor een Gezonde Leefomgeving (RIVM)¹⁷;

De rijksoverheid benadrukt dat een gezonde groene leefomgeving vraagt om integrale samenwerking tussen verschillende beleidsdomeinen en bestuursniveaus, waarbij thema's als wonen, natuur, biodiversiteit, klimaat, water en energie in samenhang worden aangepakt. Uit onderzoek van het RIVM blijkt daarnaast behoefte aan meer duidelijkheid over rollen en verantwoordelijkheden, meer kennis over de effecten van maatregelen en vaardigheden voor integrale samenwerking. De Ad Groene Leefomgeving sluit hierop aan door professionals op te leiden die gezondheid, natuur en duurzaamheid kunnen integreren in de inrichting en vergroening van de fysieke leefomgeving.

9. Noodzaak tot start nieuwe opleiding(en) (art. 6 lid 1 sub b in samenhang met lid 3)

Om voldoende gediplomeerden aan het werkveld te kunnen leveren, is het noodzakelijk dat deze opleiding op meer plaatsen in Nederland beschikbaar komt. De aanvraag voor twee nieuwe vestigingen van de Ad Groene Leefomgeving sluit aan bij de geconstateerde arbeidsmarktbehoefte. In hoofdstuk 8 onderbouwden we deze landelijke en regionale behoefte reeds met verwijzingen naar het vacatureonderzoek, de werkgeversonderzoeken en aanvullend deskresearch. Uit het werkgeversonderzoek blijkt bovendien een opvallend grote opscholingsbehoefte, wat een indicatie is voor een deeltijd en/ of duale variant.

Met de vestigingen Almere en Leeuwarden wordt het landelijke aanbod van de Ad Groene Leefomgeving verder uitgebreid naast de bestaande locaties Den Bosch en Venlo. Deze geografische spreiding vergroot de toegankelijkheid van de opleiding voor zowel voltijdstudenten als werkenden die kiezen voor een deeltijd- of duale route. Omdat Ad-studenten doorgaans regionaal georiënteerd zijn en minder grote reisafstanden afleggen dan bachelorstudenten, draagt een landelijk gespreid aanbod bij aan een grotere deelname. Tegelijkertijd maakt deze spreiding het mogelijk om beter aan te sluiten bij de regionale arbeidsmarkt en de groeiende vraag naar professionals in de groene leefomgeving.

Voor zowel Hogeschool Van Hall Larenstein als Aeres Hogeschool betreft de Ad Groene Leefomgeving, op de locaties Leeuwarden en Almere, een volledig nieuwe opleiding. Deze nieuwe opleiding kan niet worden gekoppeld aan een bestaande Ad-opleiding op deze locatie; er is immers geen verwant aanbod aanwezig. Hierdoor kan de opleiding niet via een wijziging van een bestaande opleiding worden gerealiseerd.

Hogeschool Van Hall Larenstein heeft wel verwante Ad-opleidingen in Velp in de vorm van de Ad Tuin- en Landschapsinrichting en de Ad Bos- en natuurbeheer. Deze opleidingen passen goed bij de context

¹⁶ De Kamerbrief 'Programma Gezonde Groene Leefomgeving' (De Minister voor Medische Zorg en Sport, de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de Minister voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit 2021)

¹⁷ Gids voor een Gezonde Leefomgeving' (<https://www.gezondeleefomgeving.nl/>).

van het bacheloraanbod in Velp. De beoogde Ad Groene Leefomgeving past in Leeuwarden goed bij de context bestaande bachelors van Leeuwarden, zoals de B Milieukunde en de B Kust- en Zeemanagement. Hogeschool Van Hall Larenstein beoogt met deze aanvraag dan ook alleen het aanbod uit te breiden in Leeuwarden en mee te gaan met de landelijke ontwikkeling van de Ad Groene Leefomgeving.

10. Aansluiting instellingsprofiel(en) (art. 6 lid 1 sub b in samenhang met lid 4)

De Ad Groene Leefomgeving heeft een uitgesproken 'groen' profiel en sluit daardoor bijzonder goed aan bij de missie en expertise van de groene hogescholen. De opleiding sluit vanwege dit groene profiel niet aan bij de instellingsprofielen van de brede hogescholen. Deze hogescholen richten zich primair op brede technologische, economische, zorg- en dienstverlenende domeinen en hebben geen strategische focus op landbouw-, voedsel- of groene transitie. Hierdoor ontbreekt de inhoudelijke aansluiting die voor deze Ad-opleiding essentieel is.

Aansluiting op eigen instellingsprofielen

De instellingen leggen uit waarom de Ad Groene Leefomgeving goed aansluit bij hun eigen instellingsprofiel.

Hogeschool Van Hall Larenstein

Hogeschool Van Hall Larenstein (HVHL) profileert zich als de meest duurzame hogeschool van Nederland, met een duidelijke missie om studenten op te leiden tot professionals die bijdragen aan een toekomstbestendige wereld. In het instellingsplan¹⁸ *Groeien als experts in transitie* beschrijft HVHL hoe zij onderwijs en onderzoek richt op vier grote maatschappelijke transitie: klimaatadaptatie en mitigatie, duurzame landbouw en voedsel, waterbeheer, en biodiversiteit en (dieren)welzijn. Deze transitie vormen de kern van HVHL's identiteit als University of Applied Sciences die "onderwijs verzorgd door gedreven experts" biedt en studenten voorbereidt op "de wereld van morgen".

De Ad Groene Leefomgeving sluit naadloos aan op dit instellingsprofiel. De opleiding operationaliseert HVHL's ambitie om professionals op te leiden die bijdragen aan de transitie naar een groene en biodiverse leefomgeving. De Ad versterkt het groene en praktijkgerichte portfolio van HVHL in Leeuwarden, sluit direct aan bij de transitie *biodiversiteit & leefomgeving*, en bedient een aantoonbare arbeidsmarktbehoefte.

Aeres Hogeschool

Aeres Hogeschool¹⁹ profileert zich als groene kennisinstelling met onderwijs op alle niveaus van vmbo tot hbo. Aeres Hogeschool wil nieuwe kennis ontwikkelen en 'groene veranderaars' opleiden die hun rol pakken in de transitie naar een wereld met een gezond, duurzaam voedselsysteem in een ecologisch rijke, veerkrachtige leefomgeving. De Ad Groene Leefomgeving operationaliseert de Aeres-missie om 'groene veranderaars' te vormen voor een ecologisch rijke leefomgeving, het verrijkt het toonaangevende -portfolio van Aeres, en sluit naadloos aan op de groene veranderaar-focus en bedient een aantoonbare arbeidsmarktbehoefte op niveau 5. Tevens sluit de Ad Groene Leefomgeving goed aan bij het onderzoeksprogramma²⁰ 'Gezond leven in de groene stad', waarbij nieuwe kennis- en businessconcepten worden ontwikkeld. En bij het project 'Excellente groene en

¹⁸ <https://www.hvhl.nl/over-ons/>

¹⁹ Aeres Hogeschool. Missie en visie. Vindplaats; <https://www.areshogeschool.nl/over-aeres-hogeschool/missie-en-visie>

²⁰ Vindplaats; <https://www.areshogeschool.nl/onderzoek/onderzoeksprogrammas/gezond-leven-in-een-groene-leefomgeving>

gezonde leefomgeving'²¹ van Almere 2.0, waarmee wordt samengewerkt vanuit het lectoraat 'Innovatie en Groenstedelijke ruimte'. Daarmee is deze nieuwe Ad zeer passend binnen het profiel van Aeres Hogeschool te Almere.

Onderbouwing van voorgestelde RIO- en ISCED-indeling(en)

11. Voorstel RIO-indeling

We stellen voor de Ad Groene Leefomgeving net als de bestaande opleiding van HAS green academy in te delen in het onderdeel 'Landbouw en natuurlijke omgeving'

12. Voorstel ISCED-indeling

We stellen voor de Ad Groene Leefomgeving net als de bestaande opleiding van HAS green academy in te delen in de ISCED rubriek 'Tuin, groenvoorziening'.

13. Overzicht van bijlages

Bijlage 4.1	SAC Agro & Bedrijfskunde & Agribusiness (2024). Sectorplan Groen Welbevinden, p. 46-48.
Bijlage 5.1	Alearis (2026) Eindrapport marktverkenning Ad Groene Leefomgeving
Bijlage 5.2	Alearis (2026) Overzicht werkgeversgesprekken Ad Groene Leefomgeving 2026
Bijlage 6.1	Verwantschapsanalyse Groene Leefomgeving
Bijlage 8.1	NIDAP (2026) Werkgeversonderzoek Ad Groene Leefomgeving
Bijlage 8.2	NIDAP (2025) Werkgeversonderzoek Ad Groene Leefomgeving
Bijlage 8.3	NIDAP (2026) Vacatureonderzoek Ad Groene Leefomgeving
Bijlage 8.4	UWV (2026) Kansrijke beroepen

21 <https://almere20.nl/project/excellente-groene-en-gezonde-leefomgeving/>